

challenge for CEE countries economic policies in terms of investment competitiveness.

LIST OF REFERENCES

1. Baltzer M., Capiello L., De Santis R.A., Manganelli S. Measuring Financial
2. Integration in the New Member States. — ECB Occasional Papers. — 2008. — №81.
3. Calvo G. Monetary policy Challenges to Emerging Economies: Sudden Stop,
4. Liability Dollarization and lender of Last Resort. — NBER Working paper 12788 — 2006.
5. Convergence Report May. 2010.[Electronic source]// European Central Bank.-.
6. 2010. — <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr201005en.pdf>
7. Financial Stability Review. June 2011. [Electronic source]// European Central Bank. — 2011. -<http://www.ecb.eu/pub/pdf/other/financialstabilityreview201106en.pdf>
9. IMF Global Financial Stability Report. — Washington, International Monetary
10. Fund. — 2011 — www.imf.org
11. Obstfeld, M., Shambaugh, J., Taylor. A. Financial Stability, the Trilemma and
12. International Reserves. — NBER Working paper 14217. — 2008.

Т. Ф. Гордєєва, канд.екон.наук,доц.,
кафедра міжнародної торгівлі,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

РОЛЬ БІЗНЕСУ У РОЗБУДОВІ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Ключовими ознаками соціальної держави є соціальна справедливість, високий рівень життя громадян, згладжування соціальної нерівності, допомога бідним тощо. Країни Західної Європи у процесі розбудови соціальної держави ставили за мету не тільки зростання добробуту її громадян, але й досягнення рівноваги між економічним зростанням і соціальною справедливістю.

Розбудова соціальної держави відбувається на двох рівнях: національному (рівні держави) та корпоративному (рівні бізнесу).

На національному рівні держава за допомогою системи різноманітних важелів регулювання економіки, в тому числі податкової політики, має створювати своїм громадянам достойну якість життя, яка забезпечується комплексом умов соціального середовища, а саме: якістю та безпекою товарів і послуг, якістю екології, освіти, охорони здоров'я тощо. Проте одних державних зусиль недостатньо для створення соціальної держави, якими б всеохоплюючими та ефективними вони не були. Функціонування бізнесу (особливо великого) також суттєво впливає на соціальну складову суспільного життя країни. В контексті взаємовідносин бізнесу і суспільства в середині ХХ ст. виникає концепція соціальної відповідальності бізнесу, під якою розуміють відповідність діяльності компаній очікуванню суспільства.

Актуалізація питання соціальної відповідальності бізнесу у свідомості менеджменту підприємств і корпорацій наразі пов'язана із все більшим його залученням у життя суспільства поза межами професійної орієнтації. У процесі функціонування він вибудовує свої відносини із багатьма стейкхолдерами, зокрема, державними органами та організаціями, споживачами, партнерами, некомерційними організаціями, міжнародними організаціями тощо з метою задоволення їх інтересів і, тим самим, робить свій важливий внесок у розбудову соціальної держави.

Працюючи у сучасному глобалізованому та висококонкурентному середовищі компанії починають усвідомлювати, що дотримання принципів соціальної та екологічної відповідальності може сприяти зростанню їх іміджу у суспільстві, підвищенню конкурентоспроможності та, у кінцевому підсумку, поліпшенню економічних показників. Не зважаючи на те, що основний обов'язок компаній — створення прибутків, вони у своїй діяльності можуть інтегрувати корпоративну соціальну відповідальність як стратегічну інвестицію в свою базову бізнес-стратегію, у свої управлінські інструменти та операції.

Один із провідних світових спеціалістів в області відносин бізнесу і суспільства А. Б. Керролл (Archie B. Carroll) стверджує, що будь-яка корпорація має відігравати у суспільстві належну громадянську роль, виконуючи наступні обов'язки [1, 2]:

- економічний (отримувати прибуток на власний акціонерний капітал, достатній для задоволення акціонерів, виробляти і продавати продукцію, що відповідає її якості, створювати нові робочі місця тощо);

- правовий (виконувати закони);

— етичний (бути моральною, справедливою, поважати права людей, не шкодити громадянам і суспільству);

— філантропічний (здійснювати заходи, корисні для суспільства, «добра воля» бізнесу).

Країни світу різняться за моделями соціальної відповідальності бізнесу. Так, у США перевага надається філантропічній моделі. Отримуючи прибутки, компанії сплачують в повному обсязі податки, проте певну частку прибутку жертвують на благодійні цілі. Європейська модель акцентує увагу на дотриманні соціальної відповідальності компаній у процесі їх основної діяльності. На півночі континентальної Європи перевага віддається участі компаній у охороні довкілля [2].

У державах Європейського союзу з 70-х років XX ст. соціально-економічний розвиток пов'язують з розширенням соціальної відповідальності комерційних організацій. В основу Лісабонської стратегії (2000 р.), програмного документу соціально-економічного розвитку ЄС був покладений принцип стійкого розвитку: економічне зростання через соціальну відповідальність. На думку Європейської комісії, бути соціально-відповідальною комерційною організацією за умов високого рівня розвитку європейської економіки та добробуту населення означає не обмежуватися дотриманням вимог та зобов'язань, встановлених законодавством, а інвестувати у людський капітал, довкілля, відносини із зацікавленими сторонами [3].

У західноєвропейських країнах накопичений певний досвід правового забезпечення соціальної відповідальності бізнесу. Так, у 2008 році у Данії було прийнято Закон (Act amending the Danish Financial Statements Act (Accounting for CSR in large businesses)), що зобов'язував з 2009 року всі великі комерційні організації на додаток до фінансової надавати звітність про свою діяльність у сфері соціальної відповідальності. Прийняття цього Закону було частиною урядового плану щодо розвитку корпоративної соціальної відповідальності. Таким чином, високий рівень життя у Данії забезпечується не тільки державою, але й соціальною діяльністю комерційних організацій, які взяли на себе відповідальність за суспільство як необхідний елемент свого стійкого розвитку [3].

Концепція корпоративної відповідальності бізнесу отримала розголосу в Україні у 2005 р., коли у Києві зацікавленими сторонами (державними, громадськими організаціями та бізнес-структурами) з метою розвитку соціальної та екологічної відповідальності бізнесу був підписаний Меморандум про соціальну відповідальність бізнесу в Україні, який містив системно сфор-

мульовані суспільну роль, визначення, принципи і завдання соціально відповідального бізнесу [4]. В основу цього документу покладено основні положення Глобального договору ООН (2000 р.), спрямованого на заохочення суб'єктів бізнесу до поліпшення корпоративної соціальної та екологічної поведінки згідно з десятима принципами, які стосуються праці, прав людини, охорони довкілля, боротьби з корупцією.

Визначаючи роль бізнесу у формуванні соціальної держави, Меморандум зазначає: «Соціальна відповідальність бізнесу є необхідною складовою успішного соціального розвитку України, важливою умовою конструктивної взаємодії бізнесу, суспільства, держави, запорукою вирішення нагальних екологічних проблем природного чи антропогенного характеру» [4].

У Меморандумі сформульовано визначення поняття «соціальна відповідальність бізнесу»: «відповідальне ставлення будь-якої компанії до свого продукту або послуги, споживачів, працівників, партнерів, активну соціальну позицію компанії, яка полягає у гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі із суспільством, участі у вирішенні найгостріших соціальних проблем» [4].

Розв'язувати чисельні соціальні проблеми та фінансувати соціальну сферу у повному обсязі держава об'єктивно не спроможна. А відтак існує потреба у залученні комерційних організацій, бізнесу до співучасті у подібного роду діяльності. Характер їх участі у соціальній політиці держави та нормативне закріплення відповідних соціальних зобов'язань визначається моделлю соціальної держави, що склалася у країні.

В цілому соціальна відповідальність бізнесу сприятливо впливає на всі сторони господарського життя, створює умови для підвищення рівня та якості життя населення, проте соціально відповідальний бізнес також очікує від держави і суспільства аналогічного відношення.

Для України процес використання принципів соціально відповідального бізнесу у роботі компаній тільки розпочинається. Філантропія та пожертвування на соціальні потреби наразі сприймаються як найтипівіша форма соціально відповідальної бізнес-діяльності. Проте обізнаність щодо соціально відповідального бізнесу в Україні зростає, і все більше компаній запроваджують його принципи у свою практику. Українські підприємства здійснюють спроби розробки конкретних підходів до соціальної відповідальності, запровадження міжнародних принципів прозорості, екологічної безпеки, трудових відносин, підтримки суспільства, переходячи від простіших до більш складних форм.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Carroll A. B.* A Commentary and an Overview of Key Questions on Corporate Social Performance Measurement. *Business And Society*. December 2000. (39, №4). P. 466—478.

2. Соціальна відповідальність бізнесу: розуміння та впровадження. [Електронний ресурс]. Київ. 2005. Режим доступу : brc.undp.org.ua/img/publications/ua_wdp_src_csr05.pdf.

3. *Сафина Р.* Социальная ответственность бизнеса. [Електронний ресурс]. Март 22, 2011. Режим доступу: <http://futurefactor.ru/socialnaya-otvetstvennost-biznesa/>

4. Меморандум про соціальну відповідальність бізнесу в Україні. [Електронний ресурс]. — К., 2005. // Режим доступу :<http://www.pr-liga.org.ua/2/55>.

Ilnytsky D. O., Ph. D., Assoc. Prof.
International Economics Department,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

DEVELOPMENT OF FINANCIAL MARKET INFRASTRUCTURE IN UKRAINE AND EU: SOCIAL DIMENSION

In this paper we would like to make a brief overview of development of financial market infrastructure in Ukraine and EU through social dimension.

To start with it should be named what **financial market infrastructure** is. Here and further financial market infrastructure (FMI) shall stand for banking and nonbanking (stock market) markets infrastructure, while insurance and pensions are to be classified as financial services that are not reviewed here. In general FMI consists of 1) banks and their network of branches that provide services of fund placement and currency exchange, and 2) stock market infrastructure that helps customers to borrow or participate in capital and allocate their resources (stock exchanges, custodians, registrars and brokerage).

Some authors say that Rosenstein-Rodan was the first to use the term of infrastructure in economics about 70 years ago (Rosenstein-Rodan, 1943). It has been merely two decades that we start finding the vitality of FMI in global economics. One of the first places got the Group of 30 which is interested in development of financial markets